

Regionalne Centrum Bioróżnorodności to kapsuła czasu dla roślin

data aktualizacji: 2022.07.01 autor: Anna Wójcik-Brzezińska

Centrum to nowocześnie zaprojektowany obiekt, obejmujący Bank Nasion, Laboratorium Fizjologii Nasion oraz część technologiczną, spełniającą standardy FAO dla banków genów w zakresie przygotowywania do deponowania zasobów genowych w formie nasion — mówiła podczas otwarcia centrum dyrektorka Dorota Konopacka (na zdj.), prof. Instytutu Ogrodnictwa-PIB. Pomysł stworzenia instytucji w Skierniewicach to projekt prof. Małgorzaty Korbin. Ojcem dzieła jest dr Mariusz Chojnowski (na zdj.), który jednostką kieruje.

Nawet 30 tys. genotypów roślin warzywnych i zielnych znajdzie się w ośrodku otwartym na początku czerwca w Skierniewicach. Naukowcy podkreślają - placówka będzie odgrywać istotną rolę w budowaniu polityki bezpieczeństwa żywnościowego i zachowania dziedzictwa przyrody.

Przyrodnicy dodają - to skarbnica wiedzy, zabezpieczenie naszego dziedzictwa.

Być może za kilkanaście lat nie będzie trzeba tłumaczyć dzieciom, że pomidor, czy truskawka, poza wyglądem miały jeszcze smak i zapach.

Nawet 30 tys. genotypów roślin warzywnych i zielnych będzie składowanych w Regionalnym Centrum Bioróżnorodności Ogrodniczej w Skierniewicach. Naukowcy podkreślają - placówka będzie

pełnić istotną funkcję w budowaniu polityki bezpieczeństwa żywnościowego i zachowania dziedzictwa przyrody.

Centrum to nowocześnie zaprojektowany obiekt, obejmujący Bank Nasion, Laboratorium Fizjologii Nasion oraz część technologiczną, spełniającą standardy FAO dla banków genów w zakresie przygotowywania do deponowania zasobów genowych w formie nasion.

Będzie w nim przechowywana kolekcja aktywna nasion zasobów genowych roślin ogrodniczych, której utrzymanie jest jednym z zadań szczególnie ważnych dla planowania i realizacji polityki państwa; jego realizację powierzono Instytutowi Ogrodnictwa – Państwowemu Instytutowi Badawczemu, nadzorowanemu przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

Pomysł stworzenia instytucji w Skierniewicach to projekt prof. Małgorzaty Korbin. Ojcem dzieła jest dr Mariusz Chojnowski, który jednostką kieruje.

Na terenie województwa łódzkiego jest ponad 80 różnych instytucji zajmujących się ochroną zasobów genowych – parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody. Oferta centrum jest również skierowana do tych instytucji, które będą mogły tutaj deponować materiały do realizacji ewentualnych projektów do odtworzenia zanikających gatunków, czy ochrony przyrody.

Dyrektor Dorota Konopacka, prof. Instytutu Ogrodnictwa-PIB wyjaśnia: – Bank genów to taki nasz magazyn bezpieczeństwa. Ośrodek nazywa się regionalnym centrum bioróżnorodności, ale tak naprawdę województwo łódzkie, czyli nasz region, to ogród Polski i jedno z najważniejszych miejsc, jeśli chodzi o produkcję warzyw. Ten ośrodek to element bezpieczeństwa żywnościowego w skali Europy.

Większość obiektów roślin warzywnych jest przechowywana w postaci nasion zdeponowanych w Krajowym Centrum Roślinnych Zasobów Genowych w Radzikowie. Zasoby genowe szparaga, czosnku, szalotki i dzikich gatunków z rodzaju *Allium* zachowuje się w postaci systematycznie odnawianych kolekcji polowych. W przypadku roślin sadowniczych, ozdobnych i miododajnych dominują kolekcje polowe prowadzone zgodnie z wymaganiami agrotechnicznymi danego gatunku lub grupy roślin. Dla czosnku i jabłoni stosuje się także krioprezerwację, a podatne na wymarzenie odmiany winorośli utrzymuje się w tunelu foliowym.

Z kolei część genotypów śliwy zgromadzono w karkasie w celu ochrony ich przed groźną chorobą wirusową-szarką.

[[[372]]]

Przedmiotem zainteresowania kuratorów poszczególnych kolekcji są zarówno odmiany stare uprawiane dawniej na ziemiach polskich, odmiany uprawiane w okresie powojennym i współcześnie, jak również lokalne typy i dzikie krewniaki gatunków roślin uprawnych. Obiekty z kolekcji i wyniki badań prowadzonych w kolekcjach są prezentowane podczas konferencji, warsztatów i seminariów tematycznych, służą do celów hodowlanych i edukacyjnych. Podejmowane wysiłki mają na celu ochronę zasobów genowych roślin ogrodniczych dla przyszłych pokoleń.

Uruchomienie Centrum przez Instytut Ogrodnictwa była możliwa dzięki współfinansowaniu inwestycji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014 – 2020. Koszt inwestycji to ponad 6,8 mln zł, z czego przeszło 4,7 mln to dofinansowanie UE.

[[[369]]]

Potrzeba badań nad miejscowymi odmianami roślin uprawnych, tak naprawdę rozpoczęła się pod

koniec XIX wieku, kiedy na międzynarodowym kongresie w Wiedniu zagadnienie to podjęli botanicy i hodowcy, którzy zrozumieli, że nowoczesne odmiany, które wówczas zaczęły pojawiać się na rynku, wypierają stare, lokalne, uprawiane przez ogrodników. W dzisiejszych trudnych czasach, gdy nasze poczucie bezpieczeństwa zostało tak brutalnie zachwiane. Idea tworzenia takich regionalnych, czy nawet lokalnych banków genów nabiera dużo większego znaczenia, jest wyjątkowa Regionalizacja działań, ma również ogromne znaczenie edukacyjne. Z udziałem mniejszych, lokalnych jednostek, które są bardzo dobrze zakorzenione w lokalnych społecznościach, łatwiej jest prowadzić działania upowszechniające, uwrażliwiające społeczeństwo na utratę różnorodności w ekosystemach rolniczych, czy zwyczajnie – ogrodach przydomowych. Rośliny ogrodnicze są wyjątkowe. Nasi rodzice wspominają, a niejednokrotnie tęsknią do smaku i aromatu rzeczy, które rosły w ogrodach przydomowych ich dziadków. Tęsknią do tego, czego już nie ma, a co jest w bankach genów. Rolą takiego regionalnego centrum jest właśnie wyjście do tych ludzi, do ogrodników i pokazanie – mamy to, możecie to od nas wziąć, rozmnożyć, jeść i przechowywać sobie. Być może za kilkanaście lat nie będzie trzeba tłumaczyć dzieciom, że pomidor, czy truskawka, poza wyglądem miały jeszcze smak i zapach.

[[[371]]]

W projekcie, oprócz IO-PIB w Skierniewicach, uczestniczy siedem instytucji – Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszczykach, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Polska Akademia Nauk Ogród Botaniczny-Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie, Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Lisewie, PlantiCo Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki Sp. z o.o., Towarzystwo Przyjaciół Dolnej Wisły w Grucznie. Stan utrzymywanych zasobów genowych roślin ogrodniczych w kolekcjach Instytutu Ogrodnictwa – PIB i instytucji współpracujących wynosi blisko 22 tys. obiektów. Największą grupę stanowią warzywa - 12 402 obiekty, następnie rośliny sadownicze - 7 305, ozdobne 1 902 i miododajne 243.

Źródło: <https://zyrardow.eglos.pl/aktualnosci/item/40801-regionalne-centrum-bioroznorodnosci-to-kapsula-czasu-dla-roslin>